Lietas Nr. C33469113
Lietas arhīva Nr. C-0107-15

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Bauskā, 2015.gada 26.novembrī

Bauskas rajona tiesa:

tiesnese I.Andžāne
ar sekretāri N.Zaharovu
piedaloties prasītāja pārstāvim D.Neilandam

2015.gada 12.novembrī izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu **AAS "Gjensidige Baltic"** prasībā pret **/pers. E/** par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu,

k o n s t a t ē j a :

AAS "Gjensidige Baltic" (turpmāk – prasītājs) cēlusi tiesā prasību pret /pers. E/ (turpmāk – atbildētājs) par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2010.gada 01.oktobrī prasītāja un /pers. F/ starpā noslēgts īpašuma apdrošināšanas līgums, polise Nr.ID122969 (turpmāk – polise), par nekustama īpašuma Stopiņu novada /adrese/ (turpmāk – īpašums) apdrošināšanu. Polises darbības termiņš no 2010.gada 08.oktobra līdz 2011.gada 07.oktobrim.

2010.gada 12.oktobrī prasītājs saņēmis /pers. F/ atlīdzības pieteikumu par īpašumam nodarītajiem bojājumiem, kurā norādīts, ka apdrošinātais nekustamais īpašums bojāts 2010.gada 12.oktobrī ugunsgrēka rezultātā.

2010.gada 07.decembrī prasītājs, pamatojoties uz polisi, atlīdzības pieteikumu, un veikto novērtējumu par nekustamā īpašuma tirgus vērtību, izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību Ls 7532,40 – ieskaitījis apdrošinājuma ņēmēja bankas kontā.

Saskaņā ar 2010.gada 22.oktobrī ugunsgrēku izpētes eksperta /pers.G/ sastādīto eksperta atzinumu Nr.G-17/10 apskates gaitā nav iegūta informācija, kas apstiprinātu versijas, ka ugunsgrēks būtu izcēlies saistībā ar bojājumu apkures ierīcē vai elektrosistēmā. Norādīts, ka mākslīgi radīta aizdedzināšanas avota ievietošana ēkas iekšpusē ir reāls ugunsgrēka izcelsmes iemesls, kas šajā gadījumā visreālāk varējis būt neuzmanīga smēķēšana vai sveces dedzināšana. Eksperts pilnībā neizslēdz tīšas dedzināšanas versiju. Ekspertīzes secinājumu daļā konstatēts, ka ugunsgrēka izcelsmes vieta atrodas ēkas iekšpusē rietumu puses galā dzīvojošo iemītnieku telpās un tas, ka ugunsgrēka izcelsmes visiespējamākais iemesls ir mākslīgi radīta aizdedzināšanas avota ievietošana uguns izcelsmes rajonā.

2010.gada 27.oktobrī prasītājs apmaksājis SIA "Isobalt" piestādīto rēķinu par ugunsgrēka vietas ekspertīzi Ls 242,00 apmērā. Kopā par apdrošināšanas gadījumu izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība sastāda Ls 7774,40.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 40.pantu prasītājs pēc atlīdzības izmaksas pārņēmis prasījuma tiesības pret personu, kas atbildīga par zaudējumu nodarīšanu.

2010.gada 25.oktobrī prasītājs saņēmis Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Salaspils iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektores kapteines E.Žukovskas parakstītu vēstuli, kurā norādīts, ka 2010.gada 12.oktobrī uzsākts kriminālprocess Nr.11353047910 pēc Krimināllikuma 13. nodaļas par ugunsgrēka faktu 2010.gada 12.oktobrī /adrese/ kura rezultātā gājusi bojā viena persona. Kā ugunsgrēka izcelšanās vieta minēts dzīvoklis Nr.1, /adrese/, dzīvokļa īpašnieks ir /pers. E/.

Atbildētājs, rīkojoties ar sev piederošo nekustamo īpašumu, ir rīkojies augstākā mērā vieglprātīgi un, pārkāpjot ugunsdrošības noteikumus, pieļāvis ugunsgrēka izcelšanos savā īpašumā, kas cēloņsakarīgi ir radījis zaudējumus trešajai personai.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1770., 1775., 1779.pantu, likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 24.panta pirmo daļu, 40 panta pirmo daļu.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību Ls 7774,40.

Atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus par prasību.

2014.gada 25.novembra tiesas sēdē prasītāja pārstāvis uzturēja prasību, paskaidroja, ka ugunsgrēks izcēlies atbildētāja īpašumā, dzīvoklī Nr.1. Ugunsgrēks radies neuzmanīgi rīkojoties ar uguni. Vainīgās personas nav atrastas. Atbildētājs pieļāvis ugunsgrēka izcelšanos. Ir ielaidis savā dzīvoklī bezpajumtniekus, vai arī pieļāvis tiem tur ievietoties.

2015.gada 09.aprīļa tiesas sēdē prasītāja pārstāvis uzturēja prasību, paskaidroja, ka iespējams ugunsgrēks izcēlies no smēķēšanas. Atbildētājs ir vainīgs zaudējumu nodarīšanā, jo dzīvoklī notikusi alkohola lietošana. Atbildētājs, kā dzīvokļa īpašnieks, nevērīgi rīkojies ar savu īpašumu.

2015.gada 12.novembra tiesas sēdē prasītāja pārstāvis prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītajiem pamatiem, papildus atsaucoties uz Civillikuma 1084.pantu. Paskaidroja, ka atbildētājs ilgstoši nav zinājis, kas atrodas viņa īpašumā, pieļāvis, ka tur atrodas nepiederošas personas, ka izcēlies ugunsgrēks. Par ugunsdrošību dzīvoklī atbild īpašnieks. Uzskata, ka atbildētāja vaina zaudējumu nodarīšanā ir nevērība pret saviem pienākumiem kā nekustamā īpašuma īpašniekam. Katram būves īpašniekam jātur būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garāmgājējiem, ne arī tās lietotājiem. Lūdza piedzīt 11061,97 *euro*, samaksāto valsts nodevu 645,67 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*.

2015.gada 09.aprīļa tiesas sēdē atbildētājs prasību neatzina, paskaidroja, ka pats savā īpašumā nav dzīvojis, uz līguma pamata ielaidis dzīvot īrnieku ar ģimeni, jo pagasts palūdzis. Īrnieka sieva nomirusi, līgumu nav pagarinājis, taču īrnieks tur turpinājis dzīvot. Ugunsgrēka dienā zvanījusi sieviete, teikusi, ka deg māja. Īrnieks esot miris divas dienas atpakaļ. Iespējams, ka durvis bijušas uzlauztas un tur uzturējies kāds no īrnieka draugiem. Svešas personas īpašumā nav ielaidis. Uzskata, ka ir bijusi ļaunprātīga dedzināšana. Pirms ieejas bijusi koka nojume, tur arī izcēlies ugunsgrēks. Ja degtu no cigaretes, guļot gultā, degtu istabā. Norādīja, ka ir cilvēki, kuri redzējuši degšanas sākumu. Dzīvoklī bez bojā gājuša bijuši vēl citi cilvēki, tur bijis strīds. Uzskata, ka aizdedzinājis cilvēks, kurš no dzīvokļa izdzīts, jo ir zināms, ka viņš jau iepriekš trīs reizes ir dedzinājis. Notikušo stāstījusi persona, kura bijusi dzīvoklī, taču policija viņu nav nopratinājusi.

2015.gada 12.novembrī atbildētājs uz tiesas sēdi nebija ieradies. Par tiesas sēdes laiku atbildētājam paziņots tiesas sēdē 2015.gada 09.aprīlī, par ko parakstījies lietas uzziņas lapā.

Noklausījusies prasītāja pārstāvja paskaidrojumus, liecinieka /pers.G/ liecības, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzina sekojošo.

Ar apdrošināšanas polisi Nr.ID 122969 pierādīta apdrošināšanas līguma noslēgšana starp prasītāju kā apdrošinātāju un /pers. F/ kā apdrošinājuma ņēmēju. Periodā no 2010.gada 08.oktobra līdz 2011.gada 07.oktobrim /pers. F/ apdrošinājusi nekustamo īpašumu - dzīvokli /adrese /, Stopiņu novadā, pašrisks uguns riskam noteikts 3% apmērā no apdrošinājuma summas, (10.lietas lapa).

Apdrošināšanas līguma darbības laikā 2010.gada 12.oktobrī prasītājam iesniegts atlīdzības pieteikums par īpašumam nodarītiem bojājumiem, reģistrēts ar Nr.1-01-002657, kurā norādīts, ka īpašumam 2010.gada 12.oktobrī radušies zaudējumi, ugunsgrēkā nodedzis, izdedzis dzīvoklis (11.lietas lapa).

Ar aktu par ugunsgrēku Nr.22/8.8-503 pierādīts, ka 2010.gada 12.oktobrī Stopiņu novada, /adrese/ noticis ugunsgrēks (12.lietas lapa).

Ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Salaspils iecirkņa sniegto informāciju par ugunsgrēka faktu apstiprinās, ka ugunsgrēks izcēlies dzīvoklī Nr.1, vainīgās personas nav noskaidrotas (13.lietas lapa).

Lietā nav strīda, ka īpašums – dzīvoklis Nr./adrese/ 2010.gada 12.oktobrī ir izdedzis, un pamatojoties uz apdrošināšanas atlīdzības pieteikumu Nr.1-01-002657, prasītājs 2010.gada 07.decembrī izmaksājis bojātā īpašuma īpašniecei apdrošināšanas atlīdzību Ls 7532,40 (15.lietas lapa), kā ekvivalents *euro* saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu pēc kursa 0,702804 Ls/EUR ir 10717,64 *euro*.

Ar 2010.gada 25.oktobra rēķinu Nr.191 un 2010.gada 27.oktobra Maksājuma uzdevumu Nr.99467 ir pierādīts, ka prasītājs samaksājis SIA "Isobalt" iesniegto rēķinu par ugunsgrēka vietas ekspertīzi /adrese/ Ls 242,00 apmērā (16,17.lietas lapas), k ā ekvivalents *euro* saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu pēc kursa 0,702804 Ls/EUR ir 344,33 *euro*.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 40.pantu pirmo daļu apdrošinātājs, kas ir izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, izmaksātās summas apmērā pārņem apdrošinātā prasības tiesības pret personu, kas ir atbildīga par zaudējumiem.

Lietā nav strīda par apdrošinājuma ņēmējai izmaksāto atlīdzības summu, kā arī par to, ka prasītājs ir tiesīgs celt regresa prasību pret personu, kas atbildīga par zaudējumiem.

Lietā pastāv strīds par to, vai atbildētājs ir tā persona, kurai ir jāatlīdzina prasītājam zaudējumi, kas radušies, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību.

Civillikuma 1770.pantā noteikts, ka *ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums*.

Civillikuma 1775.pantā noteikts, ka *katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina*.

Civillikuma 1779.pantā noteikts, ka *katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis*.

Juridiskajā literatūrā ir atzīts, ka zaudējumu atlīdzībai jākonstatē trīs atbildības pamati: prettiesiska vainojama rīcība (ietver arī vainojamības vai attaisnojumu neesamības noskaidrošanu), kaitējuma esamība, cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un kaitējumu (*Prof. Dr. habil. iur. Kalvis Torgāns. Vainas vai attaisnojumu meklējumi civiltiesībās. Jurista Vārds, Nr.20, 2005.gada 31.maijs*).

Pirmkārt, tiesai jānoskaidro, kāds bija ugunsgrēka cēlonis.

Liecinieks /pers.G/ liecināja, ka viņam palūgts veikt ekspertīzi par ugunsgrēku /adrese/. Apskatot objektu, noskaidrojis, ka degšana sākusies ēkas iekšpusē dzīvokļa Nr.2 saimniecības nišā, kurā atradušās dažādas mantas. Ugunsgrēks ir mākslīgi radīts, tā iemesls ir smēķēšana vai tīša dedzināšana.

Arī savā 2010.gada 22.oktobra atzinumā /p, analizējot ugunsgrēka izcelsmes versijas, devis novērtējumu, ka mākslīgi radīta aizdedzināšanas avota ievietošana ēkas iekšpusē ir reāls ugunsgrēka izcelsmes iemesls, ka konkrētajā gadījumā visreālāk tā varētu būt neuzmanīga smēķēšana vai sveces dedzināšana, ka pilnībā nevar izslēgt arī tīšas dedzināšanas versiju (26.,27.lietas lapas).

N o 2011.gada 06.janvāra lēmuma par kriminālprocesa Nr.11353047910 izbeigšanu redzams, ka kriminālprocess izbeigts saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 377.panta 1.punktu, jo nav noticis noziedzīgs nodarījums. Lēmumā konstatēts, ka notikušā apstākļi liecinājuši par neuzmanīgu rīcību ar uguni, nevis ļaunprātīgu dedzināšanu (41.,42.lietas lapas). Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu nav pārsūdzēts.

Tiesa atzina, ka nav pierādīts, ka būtu notikusi nekustamā īpašuma tīša dedzināšana. Tātad par ugunsgrēka iemeslu atzīstama neuzmanīga rīcība ar uguni.

Otrkārt, tiesai jānoskaidro, kāda atbildētāja rīcība ir cēlonis ugunsgrēkam.

Prasītājs uzskata, ka atbildētājam jāatlīdzina zaudējumi, jo tie radušies no atbildētājam īpašumā esošas lietas.

Tiesa atzina, ka zaudējumu atlīdzināšanas pamats pats par sevi nevar būt tas, ka zaudējumi radušies no atbildētājam piederošā īpašuma, jo zaudējumu atlīdzības pienākuma noteikšanai ir konstatējama atbildētāja vainojama darbība vai bezdarbība.

Tiesa atzina, ka vispirms izvērtējams, vai prasītājam zaudējumi nodarīti atbildētāja vainojamas darbības vai bezdarbības rezultātā, jo par šo apstākli lietā pastāv strīds.

Prasītājs norādījis, ka atbildētājs kā dzīvokļa īpašnieks nevērīgi rīkojies ar savu īpašumu, ir ielaidis dzīvoklī svešas personas, nav nodrošinājis, ka tur neiekļūst bezpajumtnieki, ka tur netiek lietots alkohols un tā pieļāvis ugunsgrēka izcelšanos.

Prasība nav pamatota ar apstākli, ka atbildētājs būtu veicis aktīvas darbības – veicis tīšu dedzināšanu, bet prasība pamatota ar apstākli, ka atbildētājs pieļāvis bezdarbību, atļaujot dzīvoklī uzturēties svešām personām, kuru neuzmanīgas rīcības ar uguni dēļ noticis ugunsgrēks.

Tiesa atzina, ka dzīvokļa izīrēšana īrniekiem nav prettiesiska rīcība. Dzīvokļa izīrēšana ir likumā atļautā īpašnieka darbība ar savu īpašumu. Neviens normatīvais akts arī neparedz, ka pie īrnieka nedrīkst nākt ciemiņi, ka dzīvoklī nedrīkst lietot alkoholu. Turklāt lietā nav pierādīts, kuras konkrētas personas rīcība ar uguni bija par cēloni ugunsgrēkam.

Tiesa atzina, ka nav iegūti pierādījumi tam, ka 2010.gada 12.oktobrī ugunsgrēks /adrese/, Stopiņu novadā, ir izcēlies atbildētāja vainas dēļ, ka tā iemesls būtu atbildētāja prettiesiska rīcība, ka zaudējumi radušies atbildētāja prettiesiskas vainojamas rīcības dēļ, kas izpaudusies atbildētāja darbības vai bezdarbības veidā.

Tiesa atzina, ka atbildētājs var atbildēt tikai par savu rīcību, un lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka atbildētāja prettiesiska rīcība bijusi ugunsgrēka izraisīšanas cēlonis un tātad zaudējumu nodarīšanas pamatā.

Tiesas sēdē prasītājs atsaucās uz Civillikuma 1084.pantu.

Civillikuma 1084.panta pirmajā daļā noteikts, ka *katram būves īpašniekam, lai aizsargātu sabiedrisko drošību, jātur sava būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garām gājējiem, ne arī tās lietotājiem.*

Prasības pieteikumā nav norādīti apstākļi, kas saskaņā ar minēto pantu būtu par pamatu atzīt atbildētāja prettiesisku rīcību un secīgi prasītāja tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību tieši no atbildētāja. Tādejādi minētie apstākļi nebija prasības pamatā. Tomēr tiesa uzskata par nepieciešamu norādīt, ka minētais pants nav piemērojams konkrētajā situācijā.

Tiesa atzina, ka minētais pants attiecas uz būves stāvokli, kas būtu piemērojams gadījumos, ja, piemēram, īpašums būtu nodedzis aizsērējuša un laikus neiztīrīta dūmvada dēļ, ja būve sagrūtu, vai rastos kaitējums nenostiprināta jumta konstrukciju dēļ, un citi līdzīgi gadījumi. Neuzmanīga rīcība ar uguni nav būves slikts stāvoklis, un konkrētajā gadījumā Civillikuma 1084.pants nav piemērojams.

Tiesa atzina, ka, ka lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka atbildētāja prettiesiska vainojama rīcība bijusi ugunsgrēka izcelšanās pamatā. Līdz ar to nav

konstatējama arī cēloniskā saikne starp atbildētāja rīcību un prasītājam nodarīto zaudējumu.

Tiesa atzina, ka prasība ir noraidāma.

Vadoties pēc Civilprocesa likuma 74.panta, 93.panta, 95.panta, 96.panta, 97.panta, 189. - 193.panta, tiesa

n o s p r i e d a :

Noraidīt **AAS "Gjensidige Baltic",** reģistrācijas Nr.50003210451, prasību pret **/pers. E/**, personas kods /personas kods/, par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Bauskas rajona tiesā.

Tiesnese I.Andžāne